

LINKED

Časopis Resursnog centra za osobe sa invaliditetom Ekumenske humanitarne organizacije; broj 15; besplatan primerak; Decembar 2015

Linker

Časopis Resursnog centra za
osobe sa invaliditetom
Ekumenske humanitarne
organizacije

Izdavač

Resursni centar za osobe sa
invaliditetom
Ekumenske humanitarne
organizacije

Za izdavača

Edit Mokuš, v. d. direktor
Ekumenske humanitarne
organizacije

Adresa izdavača

Ćirila i Metodija 21,
21 000 Novi Sad
Tel./fax 021/466-588, 466-911

Glavni i odgovorni urednik

Marija Parnicki

Saradnici

Jelena Radović, Snježana Jolić,
Aleksandra Panović,
Dragana Gvozdenović

Lektor

Marija Parnicki

Dizajn, priprema

Marina Demše

Elektronsko Izdanje

Pristupačnost, putovanja i osobe sa
invaliditetom

strana
3

Zašto mi nemamo pristup plažama?

strana
6

Turistički aranžmani za osobe sa
invaliditetom

strana
8

Makadam ulicom kroz Padovu

strana
10

Reč urednika

Naša stvarnost: Najbolji zakoni a najgora primena.

Poštovani čitaoci,

Pred Vama se nalazi najverovatnije poslednje izdanje časopisa Linker. Projekat u okviru kojeg se publikovao ovaj časopis, naredne godine nema finansijsku podršku našeg tradicionalnog donatora, a naše nastojanje da obezbedimo finansijska sredstva nisu urodila plodom. Ovo je časopis u kojem ste najviše vi sami učestvovali sa svojim člancima i podelili sa nama svoja iskustva vezana za različite teme.

Tema ovog 15.broja je „Kako sam provela/o leto”. I posvećena je vašim pustolovinama koje ste doživeli tokom leta. Ima dosta onih koji su za vreme leta otputovali na more, te su sa nama podelili svoje iskustvo kako su prevazišli prepreke kojih nije bilo malo. Turističko putovanje i odlazak na odmor je još jedan od načina da se potvrdi daljene/jednako uživanje ljudskih prava i ne/ravnopravne mogućnosti za sve. Mnogi od vas verovatno i nisu nigde otputovali i nisu otišli na odmor, baš iz razloga što znaju da letovališta (bar u Srbiji) uglavnom nisu prilagođena za osobe sa invaliditetom. To može da pretvori godišnji odmor u godišnji zamor za osobe sa invaliditetom ali i za njihove pratiocice.

I ako Srbija može da se pohvali da ima najbolje zakone u regionu koji bar deklarativno obezbeđuju osobama sa invaliditetom jednaka prava i ravnopravno učešće u svim aspektima društva, slažićete se da ima najgoru primenu tih zakona. O sprovođenju zakona niko ne brine i nema nikakvih sankcija za kršenje tih “dobrih” zakona. Još uvek puno toga nedostaje da bi osobe mogle da imaju kvalitetan život. Ukazujući na građevinske, arhitektonske, materijalne, transportne i druge prepreke koje naši autori članaka navode u časopisu, podstrek su i imperativ za sve stakeholdere da i dalje aktivno radimo na uklanjanju prepreka i da zajedno sa osobama sa invaliditetom stvaramo pozitivne promene i omogućimo svima uživanje osnovnih ljudskih prava.

U Linkeru ćete naići na razne stavove i pristupe osoba sa ivaliditetom i prema ovim pitanjima od pomirljivog do buntovnog. No, bez obzira na sve prepreke i eventualna loša iskustva neki od vas su rešili da uživaju u letu i godišnjem odmoru i tu nameru niko i ništa nije moglo da pokvari. To je i poruka našeg Linkera, da smo i sami odgovorni zasvoja iskustva i sami biramo način na koji ćemo reagovati na životne nedaće I prepreke. Snažna volja i želja da se borimo za svoja prava i unapredimo svoje lične potencijale i u svemu pre svega traženje dobrog i pozitivnog ne mogu se ograničiti zidovima i barijerama.

Marija Parnicki

Pristupačnost, putovanja i osobe sa invaliditetom

Srbija nažalost ne pripada samom vrhu svetskih turističkih destinacija, ali ne možemo poreći bogatsvo brojnih prirodnih lepota i generalno dobru turističku ponudu. U koliko sagledamo situaciju iz perspektive osoba sa invaliditetom, turizam u našoj zemlji predstavlja veoma neuređeno područje. Ekonomska situacija je veoma teška, osobe sa invaliditetom predstavljaju dno društvene lestvice. No, svejedno, postepeno se povećava broj osoba s invaliditetom koji sa svojim porodicama i prijateljima žele provoditi godišnji dnor i turistički obilaziti Srbiju. Međutim, za takvo nešto je na prvom mestu je potrebna vidljiva pristupačnost ponuda (sa akcentom na arhitektonske barijere) od smeštajnih kapaciteta, objekata, kulturnih znamenitosti, zanimljivosti i izleta, sport, seoski turizam itd. Srbija obiluje prelepim mestima ali ta mesta iz godine u godinu zaobilazimo u korist grčkih i turskih letovališta – i to ne bez razloga.

Svako moje putovanje Srbijom završi se sa istim utiskom; ovo je zemlja koja ne brine o svim građanima podjednako. Žao mi je, ali to je istina. Da se razumemo, ja sam isto ona “budala” kojoj ne pada na pamet da emigrira i koja voli ovu zemlju. Istina je da sva ta prirodna lepota koju imamo odlazi u drugi plan kada na svakom ćošku nailazite na prepreke za osobe sa invaliditetom koje se ne ogledaju samo kroz arhitektonske barijere (neprilagođena infrastruktura i neprilagođen transport) već kroz teške oblike predrasuda i nedostatak senzibiliteta. A tako nam malo treba. Međutim, sve dok ne steknemo svest o jednakim pravima i mogućnostima za sve građane, sve one prirodne lepote koje bi zaista mogle da privuku turiste ničemu ne vrede.

Želela bih još jednom da se osvrnem na ekonomski momenat, jer je to jedan od osnovnih i suštinskih problema. Odlazak u Grčku na 10 dana, naravno u zavisnosti od sezone može koštati oko 100-150 evra sa prevozom. U istom periodu torškovi boravka u nekoj od banja u Srbiji koje se bave lečenjem osoba sa invaliditetom (i koje su pristupačne korisnicima invalidskih kolica) treba izdvojiti višestruko veći iznos. Moja prosta računica je zašto plaćati više za bazen nego za more? Ukoliko se odlučimo za seoski turizam ili boravak u nekom od brojnih hotela na planinama ili jezerima Srbije, to nije ništa povoljnije ili pristupačije za osobe sa invaliditetom. Sve dok se cene ne dovedu do nekog razumnog nivoa, nikome neće pasti na pamet da ovde potroši svoj novac. Ne radi se o nekom buntu ili revoltu, već u o prostoj matematici. Nije li tužno što nam više para treba za boravak u Srbiji nego u Grčkoj?

Kad se misli na “odmor”, fizički zdravi i sposobni ljudi imaju drugačiju organizacije putovanja i boravka tako da njima nije problem da za par minuta preko interneta saznaju sve o svom smeštaju i destinaciji.

Kod osobe koja se otežano kreće ili je korisnik invalidskih kolica - odmor (letovanje ili zimovanje), kao i samo putovanje postaje strateška operacija u kojoj mora da se obrati pažnja na svaku sitnicu pre odabira konačnog mesta putovanja.

Najčešće prepreke za osobe sa invaliditetom prilikom boravka u nedovoljno adaptiranom objektu, vili ili hotelu mogu predstavljati visoki ivičnjaci na prilazu, stepenice, uski liftovi, hodici i vrata, male sobe i prostor oko kreveta u sobi, tesna kupatila, loši dušeci, niski kreveti itd.

Poštujući standarde hotelske industrije, mnogi hoteli su infrastrukturno prilagođeni osobama sa invaliditetom. Većina hotela sa više zvezdica zadovoljava standarde i poseduje po nekoliko soba koje su prostranije, sa širim prilazom i adaptiranim kupatilom za osobe sa invaliditetom.

Nažalost najveći broj nas boravi u manje luksuznim vilama i hotelima, tako da problem nastaje kada trebamo pronaći adekvatan objekat za osobu sa invaliditetom, koji ispunjava osnovne uslove za nesmetano kretanje i funkcionisanje.

Opštom rezolucijom Ujedinjenih nacija o ljudskim pravima pravo na turizam i putovanja definisano je kao osnovno ljudsko pravo. Švedska organizacija za socijalni turizam taj turizam definiše kao svaku turističku aktivnost kojoj je cilj svim marginaliziranim i obespravljenim grupama osigurati osnovno ljudsko pravo na odmor i razonodu.

Na području pristupačnosti osobama sa invaliditetom zajedničko je to da očito kršenje zakona prolazi bez sankcija i generalno se čini da je poštovanje zakona samo stvar dobre volje. Stoga bi praćenje i primena postojećeg zakonodavstva te mera i aktivnosti zacrtanih strategijama trebalo biti nešto neizostavno kako bi se sprečila dalja diskriminacija osoba sa invaliditetom u svim segmentima, pa tako i u segmentu turističke ponude.

One, koji krše njihova prava treba sankcionirati. Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom koju je Republika Srbija ratifikovala 2009.god. predstavlja osnov za delovanje u tom smeru.

Na kraju želim da istaknem potrebu za edukacijom onih koji pružaju turističke usluge je je ona veoma važna. Nedovoljna informisanost i neupućenost zahteva njihovu edukaciju kako bi se smeštajni objekti uz minimalna ulaganja i adaptacije prilagodili potrebama osoba sa invaliditetom. Diskriminacija je u najvećem broju slučajeva posledica nepoznavanja problematike i pogrešnog razmišljanja da su za prilagođavanje neophodna velika finansijska sredstva što najčešće nije tačno.

Aleksandra Panović

Zašto mi nemamo pristup plažama?

Udruženje građana za dečiju i cerebralnu paralizu „SUNCE“, svake godine za svoje članove i njihove pratioce organizuje klimatski oporavak.

Trudimo se da uvek posećujemo različita primorska mesta. Ono što krasí našu grupu je to da već godinama zajedno letuje ekipa koja se jako dobro poznaje. Na našu sreću, uz nas redovne, svake godine dobijemo i nekoliko novih putnika.

Kao turistasa invaliditetom moram da ukažem na to da nismo zadovoljni jer na plažama postoje arhitektonske barijere. Takođe, retko koji hotel je pristupačan, neki nemaju ni rampe za kolica a ni velika kupatila da bi ih koristile osobe sa invaliditetom koje koriste kolica.

Nažalost, još ovek se susrećemo sa različitim pogledima i neljubaznim ljudima koji ne shvataju da smo mi obični turisti.

Ove godine smo letovali u Sutomoru. Hotel je bio pristupačan ali smo na plaži doživeli neprijatno iznenađenje. Nismo mogli da dođemo do vode jer na plaži ne postoji rampa ni bilo kakva „čvrsta“ staza da se kolicima lakše priđe vodi. Još veće neprijatno iznenađenje smo doživeli od posetioca na plaži, koji su tu već bili tj. stigli pre nas i zauzeli „svoja“ mesta. Oni nisu hteli ni malo da se pomere dok su nas naši roditelji tj. pratioci nosili do vode. Njihova neljubaznost se povećala kada su počeli da viču na nas jer ih mi uznemiravamo i guramo se.

Uz malo truda i dobre volje, ja mislim da bi svaka plaža mogla da imala adekvatan pristup i za nas. Nije teško postaviti nekoliko daščica do vode, da se napravi put koji bi svi mi koristili. Na sreću, uspeli smo da se snađemo. Ja sam već zaboravila neke ružne scene jer sam plivala, uživala u moru, radila vežbe. To su i moji razlozi zbog kojih idem na letovanje. Moj zaključak je : Kada bi se osobe sa invaliditetom više kretale, bile bi vidljivije na ulicama, plažama i ovakve situacije se možda ne bi dešavale.

Jelena Radović

pravna radionica „KAŽI MI LEPU REČ”
Udruženje za CDP „SUNCE”

Ekumenska
Humanitarna
Organizacija

HOTEL

Turistički aranžmani za osobe sa invaliditetom

Proleće i leto su doba kada ljudi obično planiraju putovanja i letovanja. Međutim, ako ste osoba sa invaliditetom, to uopšte nije tako jednostavno isplanirati. Kao prvo, naše turističke agencije skoro da uopšte nemaju informacije o dostupnosti prevoza, smeštaja i okoline za osobe sa invaliditetom. Pre par godina sam vršila malo istraživanje i poslala sam pismo na e-mail par većih turističkih agencija sa pitanjem da li imaju u svojoj ponudi nešto što bi mi odgovaralo.

Samo jedna od njih desetak mi je odgovorila na moj mail, i to sa izvinjenjem što oni uopšte nisu vodili računa da bi i neko, ko se kreće uz pomoć invalidskih kolica hteo da ide na letovanje. Ove godine sam obišla delimično i Sajam turizma, i većina operatera na štandovima me je gledala čudno, maltene pogledom “šta ona tu uopšte traži”. Zaista, nikome u turističkim agencijama ne pada na pamet da kada prave aranžmane rezervišu sobe koje su pogodne za klijente koji imaju neki invaliditet.

Sve se pretvorilo u puko kupi–prodaj. Možda bi bilo dobro kada bi neko osnovao turističku agenciju koja bi se bavila prevashodno ovim pitanjima. Slažem se da bi im bilo nerentabilno da se bave samo ovim delom populacije, ali kada bi u svom poslovanju stavili naglasak na promociju turizma za osobe s invaliditetom, mislim da bi imali i više ovakve klijenata.

Dugo sam analizirala zašto je to tako? Da li u ovoj zemlji stvarno vlada mišljenje da za nas ne treba da postoji odmor, rekreacija, izlasci i provod? Da li su same osobe sa invaliditetom doprinele takvom mišljenju svojom predajom bez borbe, pa im se odlazak u neko odmaralište svede samo na domaće banje, i to u aranžmanu Centra za socijalni rad. Ako i to dobiju?

Kad smo kod domaćeg turizma, na žalost i tu je situacija slična. Turistički autobusi su mahom nepristupačni, osim ako su dupli, kojima je pod spušten. Ali je i tada jako teško doći kolicima do svog sedišta. U gostitelji na rekama i jezerima, čak i u banjama i na planinama, mahom su potpuno zaboravili da bi mogli imati za posetioca nekoga ko se kreće uz pomoć štaka ili kolica. O natpisima na Brajevom pismu ili zvučnoj signalizaciji je suviše i govoriti. Uglavnom, ako je nešto koliko-toliko prilagođeno osobi sa invaliditetom, podrazumeva se da osoba koja ima invaliditet neće doći sama, već sa nekim ko joj pomaže. Iako se trudim da sama putujem, često me, recimo na autobuskim stanicama, pitaju: „A ko putuje sa vama?“. Pobogu, zar stvarno nemam prava na svoj život? Pa i na to da se ponekad osamim? Možda bi rešenje, bar delimično, bilo i u tome da se osobe sa invaliditetom malo više aktiviraju, da ne idu linijom manjeg otpora, već da i sudskim putem traže poštovanje ljudskih prava, svaki put kada su diskriminirane.

U prilog tome govori i moja tužba zbog diskriminacije protiv sad već bivšeg JAT-a, koju sam nakon šest godina ipak dobila. Naime, i tada su tražili da imam pratnju tokom leta, iako sam i pre i posle toga letela potpuno samostalno i proputovala pola Evrope. Bilo je teško sve to emotivno prolaziti, ali nisam htela odustati. Ne samo zbog sebe, već i zbog svih nas.

Ide leto, vreme je za planiranje putovanja u toplije morske krajeve. Naravno, neko će radije odabrati planinu ili neko selo, daleko od gradske vreve i užurbanosti. U svakom slučaju, nemojte unapred odbaciti svoje pravo na odmor, putovanje i uživanje, rečju – na život.

Ja sigurno neću.

Snježana Jolić

<http://www.socijalnoukljucivanje.gov.rs/blog/?p=4391>

 **RESURSNI CENTAR
ZA OSOBE SA
INVALIDITETOM**
EKUMENSKJE HUMANITARNE ORGANIZACIJE

Makadam ulicom kroz Padovu

Padova je grad u severoistočnom delu zemlje I treći je grad po veličini u pokrajini Veneto.

Šetajući kroz Padovu, naravno ne bez foto aparata, koji će bolje nositi naše uspomene od nas samih, naići ćete na lepe kuće, sačuvane od vremena. Prelepe fasade sa lepim prozorima sa lukovima u gornjem delu I po koja terasa sa cvećem. Ali dobro pazite dok šetate Padovom - svuda je kocka (makadam), po koja I izvrnuta iz svog ležišta. Zato polako.

Dalje, put me vodi ka crkvi svetog Antona u kojoj postoji šest manjih crkvića i više malih kapelica sa slikama svetica. Mene je privukla jedna kapelica. Ušla sam na trenutak sela I zahvalila se na lepoj prilici da posetim Padovu. U ovoj crkvi se nalazi grob svetog Antona od Padove kao i muzej čudesa i podvižnički život ovog svetca.

Padova je vrlo specifična, slikovita, nudi vam gužvu, ali i mir ako ste to tražili. Za sve one koji vole da procunjaju gradskim pijacama moram vam otkriti da se glavna pijaca odigrava subotom na trgu Prato. Ovde je ponuda velika, od garderobe, torbi, novčanika, zavesa, peškira, posteljine, obuće itd. Za svakoga po nešto. Preporučujem vam da se dobro pripremite za "mrtvu trku" jer na ovoj pijaci možete da se cenkate sa trgovcima i kupite nešto jeftinije.

Srela sam mnogo ljudi koji su kao i ja došli da posete ovaj grad. Ono što me je lepo iznenadilo na ulicama ovog grada je da sam često viđala osobe sa invaliditetom. Ljude u invalidskim kolicima sa štapovima ili štakama, videla sam i jednu osobu sa belim štapom. Kako je to lep osećaj. Ti ljudi su slobodni i samostalni niko i ništa ih ne ograničava. Nema barijera ni arhitektonskih ni socijalnih. Koliko ima ljudi sa invaliditetom u našim gradovima I selima ali ih retko viđamo jer su marginalizovani.

Ne dozvolite da vas zidovi ograničavaju izađite napolje prošetajte našom lepom zemljom, ako niste u mogućnosti da idete I malo dalje.

Dragana Gvozdrenović